

19. 5. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost pomocníka za škodu způsobenou při činnosti jiného z pohledu třetích osob

Za účinnosti zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, platilo, že třetí osoby, kterým byla způsobena škoda pomocníkem, se mohly se svým nárokem obrátit přímo pouze na osobu (ať fyzickou či právnickou), která pomocníka pro svoji činnost použila, a nemohly se tak domáhat náhrady škody přímo vůči pomocníkovi samému. Nová právní úprava (zákon č. [89/2012](#) Sb.; dále jen „OZ“) je k možnosti poškozených domoci se náhrady škody i vůči pomocníkovi podstatně přívětivější.

Pomocníkem obecně rozumíme kteroukoli osobu, jejímž prostřednictvím někdo obstarává své záležitosti, ať se jedná o činnost mající charakter právního jednání nebo o činnost faktickou. Taktéž nerozhoduje, zdali pomocník obstarává určitou záležitost úplatně či bezúplatně, v rámci podnikatelské činnosti či jako soukromá osoba, zdali tak činí soustavně nebo se jedná o příležitostné obstarání záležitosti jiného.[1]

Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou při činnosti určité osoby jeho pomocníkem regulují následující ustanovení OZ:

- § 1935, ve kterém je upravena odpovědnost dlužníka za škodu způsobenou pomocníkem při plnění závazku;
- § 167, ve kterém je řešena přičitatelnost protiprávního jednání osob zde uvedených (členů volených orgánů právnické osoby, zaměstnanců a jiných zástupců právnické osoby) při plnění jejich úkolů právnické osobě;
- § 2914, ve kterém je řešena odpovědnost za škodu způsobenou při činnosti určité osoby jejím pomocníkem (samostatným i nesamostatným).

Koncepce odpovědnosti za škodu způsobenou pomocníkem je v OZ vystavěna na dualitě deliktní a obligační odpovědnosti.

Obligační odpovědnost

Pokud dlužník plní věřiteli na závazek, byť prostřednictvím pomocníka, odpovídá za škodu způsobenou v rámci tohoto plnění věřiteli pouze on sám; dlužníkem vybraná osoba

pomocníka vůči věřiteli přímo neodpovídá. Příklad: součástí kupní smlouvy je i závazek prodávajícího koupene zboží u kupujícího namontovat. K této své povinnosti z kupní smlouvy použije prodávající svého subdodavatele. Zboží je namontováno vadně - v takovém případě odpovídá dlužník za vadné plnění závazku (eventuálně náhradu škody) výhradně on sám, subdodavatel věřiteli nijak neodpovídá. Právní předpisy však na některých místech tuto odpovědnost modifikují a zavazují k náhradě škody (popřípadě práv z vadného plnění) i subdodavatele, byť tento pouze plní závazek dlužníka vůči věřiteli. Příkladem je § 2630 OZ, který zavádí solidární odpovědnost subdodavatele zhotovitele za vadné splnění závazku ze smlouvy o dílo.

Aplikační dosah pravidla uvedeného v § 1935 OZ je však ještě podstatně širší - dle § 1723 odst. 2 OZ se ustanovení o smlouvách použijí přiměřeně na závazky vznikající na základě jiných právních skutečností a dle § 11 OZ se obecná ustanovení o závazcích použijí přiměřeně i na jiná soukromá práva a povinnosti. Porušení všech těchto ustanovení tak bude z hlediska deliktní odpovědnosti považováno za porušení smluvních povinností. Uvedme si příklad: v rámci vypořádání bezdůvodného obohacení z neplatné kupní smlouvy má kupující povinnost vrátit vozidlo zpět prodávajícímu, k převozu vozidla použije třetí osobu, která s předmětným vozidlem havaruje. Za škodu na vozidle takto způsobenou bude vůči dlužníku (tedy prodávajícímu z neplatné kupní smlouvy) odpovídat výhradně kupující.

Odpovědnost právnické osoby

Dle § 167 OZ odpovídá právnická osoba za (civilní) delikt, kterého se při plnění svých úkolů dopustil člen voleného orgánu, zaměstnanec nebo jiný její zástupce. Deliktní jednání těchto osob se tak přímo přičítá samotné právnické osobě.

Deliktní odpovědnost

Nejedná-li se o případ obligační odpovědnosti k náhradě škody (tzn. situaci, kdy byla škoda způsobena věřiteli při plnění na závazek), nastupuje odpovědnost za pomocníka dle § 2914 OZ, a to zásadně vůči třetím osobám. Dle tohoto ustanovení platí, že kdo použije pomocníka při své činnosti, nahradí škodu jím způsobenou, jako by ji způsobil sám. Co se vymezení pojmu „použití při činnosti“ týče, můžeme pravděpodobně v mnohém navázat na dosavadní judikaturu k § 420 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, která byla vystavěna na kritériu místní, časové a především funkční (věcné) souvislosti činnosti pomocníka k osobě, pro kterou tuto činnost vykonává.[2] Doplňme jen, že přičitatelnost jednání pomocníka právnické osobě dle § 167 OZ za tam uvedených podmínek nebude za určitých okolností vylučovat použití odpovědnosti dle § 2914 OZ, jelikož se nemusí nutně vztahovat na stejný okruh subjektů, nadto je pojem použití při činnosti oproti pojmu plnění úkolů obsahově širší.

Z pohledu poškozené osoby je důležité, vůči které osobě (osobám) se může s nárokem na náhradu škody obracet. Z tohoto pohledu OZ rozlišuje samostatného a nesamostatného pomocníka. **Zatímco nesamostatný pomocník odpovídá vzhledem k § 2915 odst. 2 OZ solidárně s osobou, která jej při své činnosti použila, samostatný pomocník odpovídá poškozené osobě výhradně sám (OZ konstruuje v § 2914 větě druhé fikci, že se nepovažuje za pomocníka).** OZ sám nedává příliš jasné vodítko pro rozlišení samostatného a nesamostatného pomocníka.[3] V § 2914 věta druhá OZ vymezuje samostatného pomocníka dvěma obecnými znaky: závazkem vůči určité osobě k výkonu činnosti, přičemž tuto činnost musí vykonávat samostatně. Typicky se tak bude jednat o podnikatele (subdodavatele). Naopak v případě nesamostatného pomocníka se nejčastěji bude jednat o zaměstnance, popřípadě zmocněnce atd.

Obecně platí, že z pohledu třetích osob je jen stěží rozpoznatelné, zda daná osoba jedná v postavení

samostatného pomocníka (což by vylučovalo solidární odpovědnost osoby, pro kterou je činnost vykonávána) nebo v postavení pomocníka nesamostatného. Příkladem může být situace, kdy při neopatrném vykládání nábytku ze stěhovacího vozu je způsobena škoda na stojícím vozidle. Pakliže byla škoda způsobena osobou, která tuto činnost vykonává samostatně v rámci své podnikatelské činnosti, nacházela by se tato v postavení samostatného pomocníka. V takovém případě by za spáchaný delikt odpovídala pouze ona sama. Avšak v případě, že by byly ke stěhování použity osoby vykonávající příslušnou práci v rámci tzv. švarcsystému (formálně sice nezávislé podnikatelské subjekty, které jsou nicméně začleněny do podnikatelské struktury osoby, která je pro své podnikání použila a které se řídí jejími pokyny), pak bychom už mohli dovést jejich odpovědnost vůči poškozenému společně a nerozdílně s osobou, pro kterou činnost vykonávaly dle § 2914 OZ, jelikož se v době způsobení škody nacházely v postavení nesamostatných pomocníků. Ke stejným závěrům bychom mohli dospět i za situace, kdy by byla sjednána přátelská výpomoc mezi známými při stěhování; i takto sjednaný pomocník by se s velkou pravděpodobností nacházel v postavení nesamostatného pomocníka a odpovídal by tak solidárně s osobou, které v rámci příležitostné výpomoci pomáhal.

Problematiku odpovědnosti za činnost pomocníka dále doplňuje ustanovení o zákonném ručení v případě zaviněného pochybení při výběru a dohledu nad (samostatným) pomocníkem. Tato problematika však již přesahuje základní přehled podávaný v tomto článku.

Přímá odpovědnost zaměstnance

Jednou z velmi diskutovaných otázek v souvislosti s novou úpravou odpovědnosti způsobenou pomocníkem je i problematika solidární odpovědnosti zaměstnance vystupujícího v roli nesamostatného pomocníka při činnosti zaměstnavatele. Názory se různí: Bezouška[4] tuto přímou odpovědnost zaměstnanců nepřipouští, Melzer[5] ji připouští v limitaci dle § 257 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Argumentem zastánců této přímé odpovědnosti zaměstnance je rozlišení úpravy obsažené v zákoně č. [262/2006](#) Sb., jež limituje odpovědnost zaměstnance výhradně ve vztahu k zaměstnavateli a úpravy obsažené v OZ, která upravuje odpovědnost zaměstnanců vůči třetím osobám. Argumentem pro přímou neodpovědnost zaměstnance za způsobenou škodu je základní charakteristický znak všech pracovněprávních vztahů, tj. výkon závislé práce na riziko a odpovědnost zaměstnavatele; pokud by měl zaměstnanec odpovídat třetím osobám přímo, přebíral by tak na sebe nepřipustně riziko za výkon závislé práce, které má zůstat na základě základní struktury zájmů dotčených subjektů na straně zaměstnavatele. Budoucí vývoj judikatury v této otázce tak lze jen stěží předvídat.

Závěr

Z pohledu poškozených osob otevírá OZ nové možnosti, jak se domoci náhrady škody i vůči pomocníkovi samotnému. Oproti minulé úpravě jej tak může poškozený žalovat přímo, aniž by musel složitě zjišťovat, kdo jej při své činnosti použil. Co naopak musí věřitel pečlivě prověřit, je postavení osoby, která pomocníka při své činnosti použila. Za nesamostatného pomocníka tato osoba odpovídá zásadně solidárně, za samostatného naopak neodpovídá; to ovšem nevylučuje případné zákonné ručení z titulu odpovědnosti za pochybení při výběru nebo dohledu nad pomocníkem. Tyto nové možnosti však přináší i nová rizika, zejména s ohledem na nepředvídatelný vývoj judikatury v případě přímé odpovědnosti zaměstnance. Před každým uplatněním škody tak věřitel musí pečlivě analyzovat předmětnou škodní událost, zejména s ohledem na to, zda škoda vznikla při plnění na závazek, zda pomocník jednal v rámci plnění svých úkolů ve vztahu k právnické osobě, a v neposlední řadě i otázku postavení pomocníka (samostatný vs. nesamostatný pomocník, eventuálně nesamostatný pomocník v postavení zaměstnance). Jako ostatně vždy tak v konečném důsledku bude o strategii poškozeného rozhodovat množství a kvalita informací, které pro uplatnění svého práva na náhradu

škody bude věřitel schopen získat.

Mgr. Vít Žižka,
advokátní koncipient

Mgr. Petr Sedlatý,
advokát a společník

[Advokátní kancelář Brož, Sedlatý s.r.o.](#)

Atrium Flora
Budova A
Vinohradská 2828/151
130 00 Praha 3

Tel.: +420 246 028 028

Fax: +420 246 028 029

e-mail: info@broz-sedlaty.cz

[1] Melzer, F.: Odpovědnost za pomocníka podle § 2914 českého Občanského zákoníku. SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA. 2016, ročník IV., číslo 4, ISSN 1339-5467, str. 59

[2] Viz např.: rozhodnutí 25 Cdo 482/2005, 21 Cdo 418/2011 a mnohé další.

[3] Melzer, F.: Odpovědnost za pomocníka podle § 2914 českého Občanského zákoníku. SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA. 2016, ročník IV., číslo 4, ISSN 1339-5467, str. 59

[4] Bezouška P.: Komentář k § 2914 In. Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§2055 - 3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 1579

[5] Melzer, F.: Odpovědnost za pomocníka podle § 2914 českého Občanského zákoníku. SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA. 2016, ročník IV., číslo 4, ISSN 1339-5467, str. 72

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)